

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กรมสอบสวนคดีพิเศษ*

Administration with Good Governance Department of Special Investigation

ทิพสุตา แก้วหนองปิง**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงาน ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและวิจัยสนาม ในส่วนของการวิจัยสนาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการวิจัย คือ 1) บุคลากรภายในองค์กรบางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลและยังขาดจิตสำนึกตามหลักธรรมาภิบาล 2) การบริหารงานถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองทำให้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของกรมสอบสวนคดีพิเศษไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา ประกอบด้วย 1) ต้องจัดให้มีกิจกรรม/โครงการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นประจำทุกปี และควรจัดให้มีหลักสูตร “การพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล” และการจัดตั้ง “คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กรมสอบสวนคดีพิเศษ” ขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรกรมสอบสวนคดีพิเศษ 2) จัดโครงสร้างหน่วยงานและการสร้างกลไกการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นอิสระเพิ่มมากขึ้น และไม่ถูกแทรกแซงการปฏิบัติงานจากบุคคล คณะบุคคล หรือผู้มีอิทธิพลเพื่อให้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของกรมสอบสวนคดีพิเศษมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการทำวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) กรมสอบสวนคดีพิเศษไม่ควรอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงใด หรือควรแยกเป็นหน่วยงานอิสระเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ 2) กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีการจัดทำหลักสูตรการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยจัดให้บุคลากรกรมสอบสวนคดีพิเศษทุกตำแหน่งและทุกระดับหมุนเวียนกันเข้าร่วม 3) กรมสอบสวนคดีพิเศษควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้หรือซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติให้กับบุคลากรใหม่ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วทั้งองค์กร

คำสำคัญ : การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล, กรมสอบสวนคดีพิเศษ

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กรมสอบสวนคดีพิเศษ

**นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

หลักธรรมาภิบาล หรือ Good Governance เป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับจากสถาบันนานาชาติว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ โดยมีการนำคำว่า Good Governance มาใช้ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยปรากฏในรายงานของธนาคารโลก (World Bank) และต่อจากนั้นก็มีองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับ Good Governance มากยิ่งขึ้น เช่น คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific : UNESCAP) สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program : UNDP) และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) เริ่มเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายภายหลังเกิดปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 หรือที่เรียกกันว่า “วิกฤติต้มยำกุ้ง” ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม โดยสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากความหย่อนประสิทธิภาพของกลไกการบริหารกิจการบ้านเมือง การบริหารราชการ การกำหนดนโยบายสาธารณะ และการทุจริตมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ อันเป็นความรับผิดชอบของภาคราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำ ขณะเดียวกันภาคประชาชนอันเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศก็มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความตื่นตัวและรับผิดชอบต่อสังคมตลอดจนตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายเพิ่มขึ้น หากความอ่อนแอและหย่อนประสิทธิภาพดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริงและรีบด่วน โอกาสที่จะนำพาประเทศให้ฟื้นตัวจากวิกฤติดังกล่าวย่อมเป็นไปได้ยาก ทั้งอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ดังนั้นการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนคือการขจัดสาเหตุของปัญหาดังกล่าวข้างต้น แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะองค์กรภาครัฐซึ่งได้ให้ความสำคัญและนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์การเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสู่ประชาชน โดยมุ่งให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงาน การลดการควบคุมให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมาย สถาบันที่ทำหน้าที่บริหารงานภาครัฐ นอกจากจะต้องกำหนดบทบาทของตนอย่างชัดเจนแล้ว หน่วยงานภาครัฐต้องมีความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบในการใช้อำนาจและการดำเนินงานอีกด้วย (อริย์ธัช แก้วสะอาด อ่างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ, 2560, หน้า. 1-3)

ภายหลังจากแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) เข้ามาแพร่หลายในประเทศไทย ได้มีการบัญญัติศัพท์ขึ้นมาหลายคำ อาทิ ธรรมาภิบาล ประชาธิปไตย ธรรมรัฐ ระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี การปกครองโดยธรรม กรอบการกำกับดูแลที่ดี บรรษัทภิบาล เป็นต้น ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ได้มีมติให้ใช้คำว่า “ระบบการบริหารและการจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือ ธรรมาภิบาล” ซึ่งความหมายว่า ระบบโครงสร้าง กระบวนการต่าง ๆ ที่ได้วางแนวปฏิบัติหรือวางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพื่อให้ส่วนต่าง ๆ ของสังคมมีการ

พัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเป็นธรรม นอกจากนี้ การบริหารงานภาครัฐได้ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิผล มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า เปิดเผย โปร่งใส และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งทำให้หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการคิดโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และวิธีการทำงานเพื่อมุ่งไปสู่การเป็นองค์การสมัยใหม่ การทำงานเชิงรุกแบบบูรณาการ คล่องตัว รวดเร็ว มีขีดสมรรถนะสูงและสามารถรองรับต่อเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างก้าวกระโดดในปัจจุบันได้และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2562, หน้า 103-104) กล่าวว่า ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ ดังนี้

1) หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

2) หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3) หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4) หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

5) หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของกรมสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงแนวทาง รูปแบบ วิธีการ และแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

เพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัย 2 วิธี

1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เอกสารการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ ตำรา บทความทางวิชาการ และเอกสารประกอบการบรรยาย รวมถึงเอกสารของทางราชการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในการศึกษา

2) การวิจัยสนาม (Field Research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่แน่นอน (structured interview) ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended Question) โดยมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และเนื้อหาของกรวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม

2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำนวน 10 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยมีเหตุผลพิเศษบางอย่างในการที่จะเลือกหน่วยใดหน่วยหนึ่งจากประชากรมาเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย เช่น อาจจะเจาะจงเลือกเฉพาะผู้ที่มีคุณสมบัติบางอย่าง หรือมีตำแหน่งบางตำแหน่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษา เนื่องจากเป็นผู้ที่รู้ข้อมูลเป็นอย่างดี (เฉลิมพล ศรีหงษ์, 2562, หน้า 30)

การกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลจะดำเนินการโดยใช้เกณฑ์ของ Creswell (2014) ซึ่งอธิบายไว้ว่าในการสัมภาษณ์เชิงลึกตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพควรมีขนาดของตัวอย่าง หรือผู้มีส่วนร่วมอยู่ระหว่าง 5 – 25 คน ต่อการศึกษาหนึ่ง ๆ

สำหรับการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ใช้วิธีการเลือกโดยยึดวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเป็นหลัก โดยเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ มีประสบการณ์และสามารถให้ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการศึกษาวิจัยได้เป็นอย่างดี เพื่อความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับที่มาของผลการวิจัย ซึ่งมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ โดยจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน ดังนี้

1) ผู้อำนวยการกองกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งบริหารงานในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่ต่ำกว่าระดับกรมมีหน้าที่ในการวางแผน บริหารจัดการ จัดระบบงาน อำนวยการ สั่งราชการ มอบหมาย กำกับ แนะนำ ตรวจสอบ ประเมินผลงาน ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาตามภารกิจของกรม ที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูงมากเป็นพิเศษ จำนวน 3 คน

2) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ ซึ่งปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีความเชี่ยวชาญในงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในทางวิชาการด้านการสืบสวนและสอบสวน และปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาในทางวิชาการที่ยากและซับซ้อนมากและมีผลกระทบในวงกว้างจำนวน 1 คน

3) ผู้อำนวยการส่วนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญงาน สูงมากในด้านการสืบสวนและสอบสวนการกระทำความผิดตามกฎหมาย ปฏิบัติปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจ หรือแก้ไขปัญหาที่ยากมาก จำนวน 4 คน

4) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษชำนาญการพิเศษ ซึ่งปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญงานสูงมากในด้านการสืบสวนและสอบสวน การกระทำความผิดตามกฎหมาย ปฏิบัติปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่ยาก จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยสนาม ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่แน่นอน (structured interview) คือแบบสัมภาษณ์ที่มีจำนวนข้อคำถาม ประโยคคำถามและการเรียงลำดับ คำถามที่แน่นอนตายตัวเพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นรายบุคคล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป โดยการรวบรวมเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่

(1) หนังสือทั่วไป ได้แก่ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย รวมถึงเอกสาร และบทความทางวิชาการ วารสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น

(2) หนังสืออ้างอิง ได้แก่ สารานุกรม พจนานุกรม เป็นต้น

(3) งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นงานที่มีผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ อย่างละเอียด

(4) เอกสารของทางราชการ เป็นเอกสารที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการบริหาร ราชการ เช่น พระราชบัญญัติ ประกาศ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ คู่มือการปฏิบัติงาน และนโยบาย เป็นต้น

2) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ซึ่งผู้วิจัยต้องทำการสัมภาษณ์ตามข้อ คำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์เท่านั้น และจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อทราบถึงบริบท ของประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย และกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต

(1) ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น

(2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือน หรือความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์

(3) นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูล และเอกสารที่เกี่ยวข้องก่อนจะนำข้อมูลดังกล่าวไปวิเคราะห์

(4) นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบตามข้างต้นมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันเพื่อสรุป ผลการวิจัย เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยใช้การนำเสนอผลการวิจัย ในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี หรือการบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อให้เกิดความสันติและพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน หลักธรรมาภิบาลจึงตั้งอยู่บน รากฐานความถูกต้อง ความดีงาม ความโปร่งใส ความเท่าเทียม ความรับผิดชอบและมุ่งให้ภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อนำองค์กรให้ไปสู่การบริหาร การจัดการภาครัฐแนวใหม่ การที่กรมสอบสวนได้บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้นส่งผลการบริหารงานมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล สามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความ เชื่อมั่นไว้วางใจรวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้

การบริหารงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ยึดหลักธรรมาภิบาล หลักธรรมรัฐ หลักการบริหาร จัดการที่ดี หรือที่เรียกกันว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เข้ามาใช้ในกระบวนการดำเนินงาน ในทุกๆด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความ รับผิดชอบ และความคุ้มค่า โดยมีการปฏิบัติราชการที่ใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับในการ ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง การปฏิบัติราชการบุคลากรมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ อย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคมรวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐาน จริยธรรม มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชน เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ ในกระบวนการ บริหารงานบุคลากรตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมเสมอ และได้เปิดโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นต่อการบริหารงานในการป้องกันอาชญากรรมและการ บริหารงานมีการบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ซึ่งการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของกรมสอบสวนคดีพิเศษส่งผลให้ระบบบริหารเป็นตามนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม

ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถนำมาวิเคราะห์แยกเป็นประเด็น ต่างๆ เรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้สามประเด็น ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

หลักนิติธรรม พบว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีการบริหารงานโดยยึดถือปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานและการบริหารงานหรือดำเนินงานต่างๆตามกฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับ/คำสั่ง/ประกาศที่ออกตาม พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งกฎ ระเบียบต่างๆก็ได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดขึ้นใหม่อย่างสม่ำเสมอและกรมสอบสวนคดีพิเศษมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆในการบริหารงานให้ทันสมัยและเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติอยู่เสมอ เช่น การกำหนดลักษณะของ “คดีพิเศษ” ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือ จากเดิมที่ประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2554 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555 และ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2559 เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มีการกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษไว้เป็นกรอบกว้าง ๆ และให้อำนาจอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้พิจารณาว่าความผิดอาญาในกฎหมายแต่ละฉบับนั้นมีลักษณะเป็นคดีพิเศษหรือไม่ แต่ในปี 2562 ที่ผ่านมา กรมสอบสวนคดีพิเศษได้เสนอให้มีการแก้ไขในเรื่องดังกล่าวจนกระทั่งได้มีประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 เรื่องกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ที่มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษในกฎหมายแต่ละฉบับให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นโดยการกำหนดมูลค่าความเสียหาย จำนวนผู้เสียหาย (Volume) หรือลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นรูปธรรม ซึ่งทำให้สามารถพิจารณาและแยกความแตกต่างระหว่างคดีพิเศษกับคดีอาญาทั่วไปได้อย่างชัดเจน ลดปัญหาการโต้แย้งระหว่างหน่วยงานได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการกำหนดมูลค่าดังกล่าวยังเป็นการสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันอีกด้วย การขยายนियามของ “ผู้ร้องขอ” ให้รับเป็นคดีพิเศษให้เปิดกว้างยิ่งขึ้น กล่าวคือ จากเดิมที่ประกาศ กคพ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการร้องขอและเสนอให้ กคพ. มีมติให้คดีความผิดทางอาญาใดเป็นคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กำหนดนิยามของผู้ร้องขอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษรับคดีความผิดทางอาญาเป็นคดีพิเศษได้ไว้เพียง 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) คณะกรรมการคดีพิเศษ (2) ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ (3) ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ในปี 2561 ที่ผ่านมากรมสอบสวนคดีพิเศษได้เสนอให้มีการแก้ไขในเรื่องดังกล่าวจนกระทั่งได้มีประกาศ กคพ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการร้องขอและเสนอให้ กคพ. มีมติให้คดีความผิดทางอาญาใดเป็นคดีพิเศษ พ.ศ. 2561 กำหนดนิยามของผู้ร้องขอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษรับคดีความผิดทางอาญาเป็นคดีพิเศษได้ให้มีขอบเขตกว้างมากขึ้น ได้แก่ (1) คณะกรรมการคดีพิเศษ (2) ประชาชน (3) องค์กรเอกชน (4) นิติบุคคล (5) ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะร้องขอตามประกาศฉบับดังกล่าวได้อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่ นอกจากการดำเนินการใน 2 ข้อข้างต้นแล้ว กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ยึดหลักการตามพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานมีการตรวจสอบและทบทวนกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ

เพื่อให้กฎหมายมีความเหมาะสม เป็นธรรม ไม่เป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามกาลสมัยและวิวัฒนาการของเทคโนโลยีที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วย ซึ่งส่งผลให้กรมสอบสวนคดีพิเศษมีการพิจารณาทบทวนกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและมีการแก้ไขเป็นระยะ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

หลักคุณธรรม พบว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีการบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นการบริหารงาน การบริหารคน มุ่งเน้นการให้ความสำคัญเป็นธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง ช่วยเหลือประชาชน และนำความยุติธรรมมาให้กับประชาชนในคดีต่าง ๆ ให้บริการแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ไม่มีการเรียกรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่น ๆ จากทุกภาคส่วน โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการกำหนดบทลงโทษเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษที่กระทำความผิดให้ต้องรับโทษเพิ่มมากขึ้นกว่าบุคคลธรรมดา เช่น หากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษกระทำความผิดในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 จะต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับบุคคลทั่วไปและกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้มีคำสั่ง ที่ 5/2548 ลงวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2548 เรื่อง มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม นอกจากนี้ ยังได้รวบรวมคู่มือจริยธรรมพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2549 และคู่มือการปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2553 เพื่อให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษทุกคนได้ยึดถือและปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด ซึ่งเป็นการมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในกรมสอบสวนคดีพิเศษอีกทางหนึ่งด้วย

หลักความโปร่งใส พบว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษได้สร้างช่องทางในการติดต่อสื่อสาร ตรวจสอบ การทำงานที่มีรูปแบบหลากหลายให้กับประชาชนและผู้รับบริการ โดยผ่านช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น เว็บไซต์และเฟซบุ๊กของกรมสอบสวนคดีพิเศษ แอปพลิเคชันของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการทำงานโดยเฉพาะคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ หรือการแจ้งเตือนภัย ผ่านทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อต่าง ๆ รวมถึงมีระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษ ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2562 ที่เปิดโอกาสให้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลตามกฎหมายที่มีใช้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ประสงค์จะเข้าตรวจดู หรือขอถ่ายสำเนาข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของกรมสอบสวนคดีพิเศษ สามารถยื่นคำขอพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ ซึ่งระเบียบดังกล่าวได้กำหนดกลไกและหลักเกณฑ์ของการขอและการพิจารณาอนุญาตไว้อย่างชัดเจน อันเป็นการแสดงถึงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามาตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินการเรื่องนั้น ๆ ของกรมสอบสวนคดีพิเศษได้

หลักความร่วมมือร่วม พบว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนคือ ส่วนเครือข่ายการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษขึ้น โดยสังกัดกองนโยบายและยุทธศาสตร์ (เดิมชื่อ ศูนย์เครือข่ายและพันธมิตรภาคประชาชน กรมสอบสวนคดีพิเศษ) เพื่อให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษในภารกิจ ด้านการป้องกันอาชญากรรมคดีพิเศษ เนื่องจากภาคประชาชนอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่จึ้รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดีกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่สามารถเข้าไปดูแลได้อย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่เครือข่ายภาคประชาชนจึงเป็นกลไกสำคัญในการนำข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่งมายังกรมสอบสวนคดีพิเศษ และยังมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง สังเกตพฤติกรรม เตือนภัย และแจ้งเบาะแสการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ซึ่งถือเป็นแก้ไขปัญหาอาชญากรรมคดีพิเศษและอาชญากรรมอื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการจัดทำโครงการระบบแม่ข่ายแผนที่ผ่านอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกกันว่า แอปพลิเคชัน “DSI MAP” ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับภาคประชาชนใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ของรัฐ และการครอบครองที่ดินอย่างผิดกฎหมาย โดยภาคประชาชนสามารถใช้แอปพลิเคชันดังกล่าวตรวจสอบแนวเขตที่ดินผ่านอุปกรณ์โทรศัพท์ที่มีเครื่องมือจับพิกัดดาวเทียมว่าเข้าข่ายบุกรุกพื้นที่ของรัฐหรือไม่ สำหรับการร่างกฎหมายและกฎกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการตามมาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยเคร่งครัด กล่าวคือ การจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น ภาคประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย เป็นต้นก่อนการตรากฎหมายและกฎกระทรวงต่าง ๆ ทุกครั้ง โดยเฉพาะผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากการตรากฎหมายนั้น ๆ เพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้มาประกอบการพิจารณาให้กฎหมายหรือกฎกระทรวงที่จะบัญญัติขึ้น เพื่อมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด การจัดให้มีตู้สีขาว เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนหรือผู้มารับบริการ และยังได้มีการจัดทำวารสารเพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันคือ วารสาร DSI ไตรสาร ซึ่งเป็นวารสารที่เน้นการเผยแพร่ให้ความรู้ข้อกฎหมายต่าง ๆ รวมถึงกฎหมายว่าการสอบสวนคดีพิเศษ การให้ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมคดีพิเศษ และการเผยแพร่กิจกรรมและผลการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และวารสารเครือข่ายดีเอสไอ เพื่อเผยแพร่และให้ความรู้แก่เครือข่ายภาคประชาชนของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่กระจายตัวอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

หลักความรับผิดชอบ พบว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษได้กำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานในรอบระยะเวลาที่กำหนด และกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการมอบหมายงาน ภารกิจให้หน่วยงานในสังกัดอย่างชัดเจน โดยแต่ละหน่วยงานได้มีการปฏิบัติหน้างานตามที่ได้รับมอบหมายและสร้างผลงานให้เป็นไปตามระยะเวลา เป้าหมายที่กำหนด และการบริหารงานเน้นให้ข้าราชการทุกคนมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อสังคมให้ความสำคัญกับปัญหาที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนตลอดมา และกรมสอบสวนคดีพิเศษมีการออกระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการรายงาน และการพิจารณาการปฏิบัติหน้าที่ของตำแหน่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษลงมาที่มีได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน รองหัวหน้าหน่วยงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้อำนวยการส่วน ทั้งฝ่าย

ปฏิบัติการคดีและฝ่ายบริหารคดี เป็นผู้มีหน้าที่ต้องรายงานการปฏิบัติงานตามหน้าที่ในแต่ละเดือน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาว่าผลการปฏิบัติงาน ภาระงาน ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานในแต่ละเดือน เป็นไปตามหน้าที่หลักของตำแหน่งหรือไม่ อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงการตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษทุกคน

หลักความคุ้มค่า พบว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษได้จัดให้มีการจัดทำข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นประจำทุกเดือน เพื่อสรุปภาพรวมของการใช้จ่ายในแต่ละด้านและรายงานให้ผู้บริหารและบุคลากรในสังกัดทราบ โดยได้มีการกำหนดการจัดตั้งทุนต่อหน่วย สำหรับภารกิจหลักของกรมสอบสวนคดีพิเศษทุกด้าน และได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดหลักในเรื่องของการประหยัดงบประมาณเพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุดและกรมสอบสวนคดีพิเศษได้กำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยนำเรื่องการประหยัดงบประมาณ การประหยัดพลังงานมาเป็นหนึ่งในองค์ประกอบ การประเมินผลการปฏิบัติราชการ/งานของบุคลากรในสังกัด ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานของบุคลากรเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ทางราชการ

ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด รวมถึงแนวทางในการแก้ไขการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

จากการศึกษาพบว่า บุคคลของกรมสอบสวนคดีพิเศษบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักธรรมาภิบาลที่เพียงพอ ทำให้ขาดแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ รวมทั้งการถูกแทรกแซงการทำงานจากฝ่ายการเมือง ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอาจเกิดความกดดันและเกรงกลัวจะได้รับผลกระทบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจและความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ ซึ่งสาเหตุของปัญหา และอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของกรมสอบสวนคดีพิเศษ คือ กรมสอบสวนคดีพิเศษยังขาดการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลที่เพียงพอและต่อเนื่องให้กับบุคลากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงผู้บริหารไม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในหน่วยงาน เนื่องจากมักเกรงกลัวต่ออิทธิพลของฝ่ายการเมือง

แนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

จากการศึกษาพบว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษควรแยกเป็นหน่วยงานอิสระที่ไม่สังกัดกระทรวงใด และผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี รวมถึงการจัดทำโครงสร้างหน่วยงานและการสร้างกลไกการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นอิสระเพิ่มมากขึ้น และไม่ถูกแทรกแซงการปฏิบัติงานจากบุคคล คณะบุคคลหรือผู้มีอิทธิพล และกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานแต่เพื่อให้บุคลากรยึดหลักการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ควรมีการให้ความรู้หรือซักซ้อมความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติให้กับบุคลากรใหม่ ๆ ซึ่งในแต่ละปีจะมีบุคลากรใหม่เข้ามาปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นประเภทข้าราชการบรรจุใหม่ พนักงานราชการใหม่ หรือพนักงานจ้างเหมาบริการใหม่ เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล และเชื่อมโยงลักษณะการทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงการสร้างทัศนคติที่ดี นำไปสู่การปฏิบัติงานในนามกรมสอบสวนคดีพิเศษตามหลักธรรมาภิบาลและเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วทั้งองค์กร และการแต่งตั้งโยกย้ายบุคลากร โดยเฉพาะระดับบริหาร ควรต้องมีการคัดเลือกและกลั่นกรองอย่างเข้มข้นในฐานะบุคคลที่เป็นต้นแบบที่ดี นอกจากนี้

ควรมีการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในทุกปี และควรจัดให้มีหลักสูตร “การพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล” และการจัดตั้ง “คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กรมสอบสวนคดีพิเศษ” ขึ้น โดยมีผู้บริหารระดับสูงของกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นประธาน รวมถึงการแยกรวมสอบสวนคดีพิเศษไปเป็นหน่วยงานอิสระที่ไม่สังกัดทรงวงใด ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานของบุคลากรกรมสอบสวนคดีพิเศษมีความเป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง รวมถึงมีความคล่องตัวในการบริหารงานมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

หลักนิติธรรม กรมสอบสวนคดีพิเศษได้บริหารงานโดยยึดถือปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ในการปฏิบัติงานและการบริหารงานหรือดำเนินงานต่างๆ ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศที่ออกตาม พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งกฎ ระเบียบต่างๆ ก็ได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดขึ้นใหม่อย่างสม่ำเสมอและกรมสอบสวนคดีพิเศษมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการบริหารงานให้ทันสมัยและเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2562, หน้า 103-104) ได้กล่าวสรุปว่า หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของ ทศพร ศิริสัมพันธ์ (อ้างถึงใน วิณา พิงวิวัฒน์นิกุล, 2562, หน้า 30-34) กล่าวถึง มิติและองค์ประกอบของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (good Public Governance) ซึ่งได้กล่าวถึง ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย หลักการระบิผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผย/โปร่งใส และหลักนิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งได้กล่าวว่า ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก หรือ United Nation Economic And Social Commission For Asia And The Pacific : UNESCAP (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2562, หน้า 102-103) ที่กล่าวถึง นิติธรรม (Follows the Rule of Law) คือ การบริหารจัดการที่ดีต้องการกรอบทางกฎหมายเพื่อที่จะบังคับใช้อย่างเป็นธรรม เป็นการปกป้องด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะคนกลุ่มน้อย นิติธรรมต้องอาศัยความเป็นอิสระขององค์การศาลและตำรวจที่มีความเป็นธรรมและไม่คอร์รัปชัน

หลักคุณธรรม กรมสอบสวนคดีพิเศษมีการบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงาน การบริหารคน มุ่งเน้นการให้ความเป็นธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง ช่วยเหลือประชาชน และนำความยุติธรรมมาให้กับประชาชนในคดีต่างๆ ให้บริการแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบอย่างเคร่งครัด ไม่มีการเรียกรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่น ๆ

จากทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดหลักธรรมาภิบาล (Indicators of Good Governance) ของกลุ่มงานธรรมาภิบาล การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (2555, หน้า 1-3) ที่กล่าวถึง หลักคุณธรรม คือ การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ประกอบอาชีพสุจริต ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ การเป็นองค์กรที่ปลอดจากการคอร์รัปชัน การเป็นองค์กรที่ปลอดจากการกระทำผิดวินัย และการเป็นองค์กรที่ปลอดจากการกระทำผิดมาตรฐานวิชาชีพ และสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2562, หน้า 103-104) โดยกล่าวถึงหลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติ

หลักความโปร่งใส กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ปฏิบัติงานตรงไปตรงมาด้วยความโปร่งใสโดยได้สร้างช่องทางในการติดต่อสื่อสาร ตรวจสอบ การทำงานที่มีรูปแบบหลากหลายให้กับประชาชนและผู้รับบริการ โดยผ่านช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊กของกรมสอบสวนคดีพิเศษ แอปพลิเคชันของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการทำงานโดยเฉพาะคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ หรือการแจ้งเตือนภัย ผ่านทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อต่าง ๆ รวมถึงมีระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2562 ที่เปิดโอกาสให้บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลตามกฎหมายที่มีใช้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ประสงค์จะเข้าตรวจดู หรือขอถ่ายสำเนาข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของกรมสอบสวนคดีพิเศษ สามารถยื่นคำขอพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก หรือ United Nation Economic And Social Commission For Asia And The Pacific : UNESCAP (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2562, หน้า 102-103) กล่าวถึง ความโปร่งใส (Transparent) คือ การตัดสินใจและการบังคับใช้ให้มีการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมและยังหมายถึงว่า ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจนั้น สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้โดยอิสระ โดยที่ข้อมูลข่าวสารนั้นจะต้องได้รับการจัดเตรียมให้ในรูปแบบและสื่อที่เข้าใจได้ง่าย และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทศพร ศิริสัมพันธ์ (อ้างถึงใน วิณา พิงวิวัฒน์นิกุล, 2562, หน้า 30-34) กล่าวถึงมิติและองค์ประกอบของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (good Public Governance) ซึ่งได้กล่าวถึง หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย และสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2562, หน้า 103-104) โดยกล่าวถึง หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มี

ความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

หลักความมีส่วนร่วม กรมสอบสวนคดีพิเศษได้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดย การจัดตั้งหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน คือ ส่วนเครือข่าย การป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษขึ้น โดยสังกัดกองนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อให้ภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษในภารกิจด้านการป้องกันอาชญากรรมคดีพิเศษ นอกจากนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการจัดทำโครงการระบบแม่ข่ายแผนผ่านอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกกันว่า แอปพลิเคชัน “DSI MAP” ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับภาคประชาชนสำหรับใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา การบุกรุกพื้นที่ของรัฐและกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการตามมาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยเคร่งครัด กล่าวคือ การจัดทำให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากก่อนการ ตรากฎหมายและกฎกระทรวงต่าง ๆ ทุกครั้ง มีการจัดให้มีผู้สื่อข่าว เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน หรือผู้มารับบริการ และยังได้มีการจัดทำวารสารเพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน คือ วารสาร DSI ไตรสารซึ่งสอดคล้องกับระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2562, หน้า 103-104) โดยกล่าวว่า ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีควรจัด หรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการซึ่งหนึ่งในนั้นคือ หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหา สำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2562, หน้า 31) ที่ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ เพื่อพัฒนา ระบบราชการให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสร้างความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนางาน บริการของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐสู่ความเป็นเลิศเพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจ ต่อคุณภาพ การให้บริการ โดยออกแบบการบริการที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เหมาะสมมาใช้เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้บริการได้ง่ายและหลากหลายรูปแบบเน้นการบริการเชิงรุก ที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างภาครัฐและประชาชน การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จอย่างแท้จริง พัฒนาระบบ การจัดการ ขอร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเสริมสร้างวัฒนธรรมการบริการที่เป็นเลิศ ทั้งนี้ยังสอดคล้อง กับแนวคิดของถวิลวดี บุรีกุล และวิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร (อ้างถึงใน สถาบันพระปกเกล้า, 2549, หน้า 156-163) ได้กำหนดองค์ประกอบของตัวชี้วัดตามหลักการบริหารจัดการที่ดีโดยกล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วม หลักการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การมีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูล ประชาชน 2) การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็นและปรึกษาหารือ 3) การมีส่วนร่วมในระดับวางแผน/ตัดสินใจ 4) พัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมสร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน

หลักความรับผิดชอบ กรมสอบสวนคดีพิเศษได้กำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด และกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการมอบหมายงาน ภารกิจให้หน่วยงานในสังกัดอย่างชัดเจน โดยแต่ละหน่วยงานได้มีการปฏิบัติหน้างานตามที่ได้รับมอบหมายและสร้างผลงานให้เป็นไปตามระยะเวลา เป้าหมายที่กำหนด และการบริหารงานเน้นให้ข้าราชการทุกคนมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อสังคมให้ความสำคัญกับปัญหาที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนตลอดมา ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2562, หน้า 103-104) กล่าวว่า ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ ซึ่งหนึ่งในนั้น กล่าวถึงหลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนและสอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มงานธรรมาภิบาล การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (ม.ป.ป., หน้า 1-3) ได้กล่าวถึงตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (Indicators of Good Governance) ซึ่งกล่าวถึง หลักความรับผิดชอบ (Accountability) คือ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ หรือสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม หรือสิ่งแวดล้อม ใส่ใจปัญหาสาธารณะของหน่วยงาน เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ การให้บริการที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม

หลักความคุ้มค่า กรมสอบสวนคดีพิเศษได้จัดให้มีการจัดทำข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นประจำทุกเดือน เพื่อสรุปภาพรวมของการใช้จ่ายในแต่ละด้านและรายงานให้ผู้บริหารและบุคลากรในสังกัดทราบ โดยได้มีการกำหนดการจัดตั้งทุนต่อหน่วย สำหรับภารกิจหลักของกรมสอบสวนคดีพิเศษทุกด้าน และได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดหลักในเรื่องของการประหยัดงบประมาณเพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุดกรมสอบสวนคดีพิเศษได้กำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยนำเรื่องการประหยัดงบประมาณ การประหยัดพลังงานมาเป็นหนึ่งในองค์ประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ/งานของบุคลากรในสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2562, หน้า 103-104) กล่าวถึง หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประเด็นที่นำมาอภิปรายมีดังนี้

บุคคลของกรมสอบสวนคดีพิเศษบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักธรรมาภิบาลที่เพียงพอ บุคลากรบางส่วนยังขาดคุณธรรมที่จะปฏิบัติให้ถูกต้องครองธรรมของหลักธรรมาภิบาลขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวมในการบริหารงาน และการถูกแทรกแซงการทำงานจากฝ่ายการเมืองมากเกินไป

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนภาพร เกษอังก (2562) เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการ ในสำนักงานคดีอัยการสูงสุด สังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด พบว่าปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการ ในสำนักงานคดีอัยการสูงสุด คือ 1) บุคลากรภายในองค์กรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและขาดจิตสำนึกในหลักธรรมาภิบาล 2) องค์กรขาดการให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอในเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนา คือ 1) บุคลากรต้องมีการปรับแนวคิดและทัศนคติที่ดีและมีการปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 2) องค์กรต้องมีการดำเนินการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลและสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุพรรณษา เมืองสนธิ์ (2562) เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กรณี ศึกษาสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่าปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล อีกทั้งกฎหมายระเบียบและหลักเกณฑ์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด และมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

แนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานแต่เพื่อให้บุคลากรยึดหลักการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ควรมีการให้ความรู้หรือซักซ้อมความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติให้กับบุคลากรใหม่ ๆ และการแต่งตั้งโยกย้ายบุคลากร โดยเฉพาะระดับบริหาร ควรมีการคัดเลือกและกลั่นกรองอย่างเข้มข้นในฐานะบุคคลที่เป็นต้นแบบที่ดี นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในทุกปี และควรจัดให้มีหลักสูตร “การพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล” และการจัดตั้ง “คณะกรรมการพัฒนา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กรมสอบสวนคดีพิเศษ” ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนภาพร เกษอังก (2562) เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการ ในสำนักงานคดีอัยการสูงสุด สังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด พบว่าแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล คือ 1) บุคลากรต้องมีการปรับแนวคิดและทัศนคติที่ดีและมีการปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 2) องค์กรต้องมีการดำเนินการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลและสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุพรรณษา เมืองสนธิ์ (2562) พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคคือ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพิ่มอัตรากำลังให้มีจำนวนเพียงพอกับปริมาณงานและต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรมากขึ้น รวมไปถึงควรมีเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารงานที่เป็นมาตรฐานเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่เจ้าหน้าที่และผู้รับบริการต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. กรมสอบสวนคดีพิเศษไม่ควรอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงใดหรือเป็นหน่วยงานอิสระเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างคล่องตัวและราบรื่น
2. กรมสอบสวนคดีพิเศษควรจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อส่งเสริม เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล และควรจัดให้มีรางวัลแก่ข้าราชการหรือหน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติงาน

ตามหลักธรรมาภิบาลที่โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ ทั้งแก่บุคลากรภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานและส่งเสริม/จัดกิจกรรม เพื่อสาธารณะ สร้างจิตสำนึก เพื่อส่วนรวม

3. กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีการจัดทำหลักสูตร “การพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล” โดยให้บุคลากรทุกตำแหน่งและทุกระดับในกรมสอบสวนคดีพิเศษต้องหมุนเวียนกันเข้าร่วม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้เป็นไปตามหลักการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และหลักการธรรมาภิบาลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง และเพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในกรมสอบสวนคดีพิเศษและเปิดโอกาสให้มีการหมุนเวียนกำลังพลไปเรียนรู้งานในหน่วยงานอื่น ๆ

4. กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีการให้ความรู้หรือซักซ้อมความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติให้กับบุคลากรใหม่ ๆ ซึ่งในแต่ละปีจะมีบุคลากรใหม่เข้ามาปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะ เป็นประเภทข้าราชการบรรจุใหม่ พนักงานราชการใหม่ หรือพนักงานจ้างเหมาบริการใหม่ เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล และเชื่อมโยงลักษณะการทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงการสร้างทัศนคติที่ดี นำไปสู่การปฏิบัติงานในนามกรมสอบสวนคดีพิเศษตามหลักธรรมาภิบาลและเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วทั้งองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานธรรมาภิบาลการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, สำนักงานผู้ว่าการ. (ม.ป.ป.) *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล* ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2562, จาก http://www4.egat.co.th/corporategovernance/images/Document/public/article_cg/story_indicatorsofcg_public.pdf
- เฉลิมพล ศรีหงษ์. (2562). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารแบบบูรณาการเชิงวิสัยทัศน์ทางรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- นภาพร เกษอาจค์. (2562) *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการในสำนักงานอัยการสูงสุด สังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด*. บทความการค้นคว้าอิสระโครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธ์. (2562). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารแบบบูรณาการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2562). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการและนวัตกรรมในองค์การ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- วิณา พิงวิวัฒน์นิกุล. (2562). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารแบบบูรณาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ร่วมสมัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.

- สุพรรณษา เมืองสนธิ. (2562). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. การค้นคว้าอิสระโครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2549). *ทศธรรม ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ. (2560). *หลักธรรมาภิบาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560*. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563, จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2560/hi2560-051.pdf>